

SLOVENSKI PRIMOREC

UREDNIŠTVO in UPRAVA v Gorici v ulici
Orzoni štev. 38 — Cena oglasom po dogovoru.

KATOLIŠKI TEDNIK

IZIDE VSAK ČETRTEK

Poštni čekovni račun št. 11/5092

Leto II. Štev. 12

GORICA DNE 21. MARCA 1946.

Cena L. 4.—

Zaščitnik delavcev

Sveta Cerkev časti v sv. Jožefu neke presrečnega rednika Jezusovega, ki mu je Bog poveril svoja najdražja zaklada: brezmadežno Devico Marijo in njenega Sina, ampak tudi zaščitnika delavcev. Delavci naj bi gledali na ta najpopolnejši vzor krščanskega delavca in po njem oblikovali svoj značaj, da bodo srečni v času in večnosti.

Kapitalistični družabni red, ki je bil delavcu zelo krivičen (lasti po industrijskih deželah, pa tudi tisti, ki so hoteli delavcu pomagati brez Boga in proti Bogu, so vsak po svoje delavcu silno škodovali. Kapitalisti so delavca oropali materialnih dobrin, njegovi brezbožni odrešitelji pa so ga oropali še dragocenejših duhovnih dobrin in mu pokvarili značaj, ne da bi ga pri tem niti materialno dvignili.

Tako je vstala pred modernim svetom sledeča podoba prenekega delavca: Pogled in ves obraz mu je spačen od besnega sovraštva do vseh, ki se ne imenujejo telesni delavci. Vsa človeška zgodovina in vse njene ustanove se mu zdijo kakor ena sama velika zarota proti njegovi sreči: vsi ga le izkoriščajo, vsi mu delajo krivico, vsi kradejo in živijo samo na njegov račun, vsi so njegovi »skrvosesi«. Zato vse sovražijo in bi rad vse uničil, da končno zasije njegov dan, ko bo on užival dobroto tega sveta, on vladal in bode vsi drugi njegovi podložniki... Jezi se pa ne samo ne, delodajalce, ampak tudi na delo samo, ki tlači samo njegove rane. Zato čim manj dela! Kar je pa nujno, naj bo tako plačano, da ne bo imel samo vsakdanjega kruha in vsega, kar je za poštenega človeka in njegovo družino potrebno, ampak njegovo delo naj mu donaja toliko, da bo lahko užival vse dobrine sveta, kakor vsi posvetnjaški razvajenci: pije naj lahko tudi čez mero, je že več kot do sitoga, pleše in se razveseljuje ter uživa vse naslade sveta. Cerkev, ki opozarja na nevarnost vseh takih stvari in navaja ljudi predvsem k ljubezni do duhovnih dobrin ter oznanja blagor ubožcem, sovražijo, češ da uči take reči le za ubogo delovno ljudstvo, da ga uspada in da medtem izkoriščevalci delavcev tembolj nemoteno grabijo skupaj dobrine tega sveta — na njegovo škodo.

Vse drugačna je podoba svetega Jožefa. To je mož kraljevskega rodu, ki pa je obubožal, a mu ubožstvo ni vzelo kraljevske plemenitosti. Ne samo osem ur na dan, ampak ves dan pridno dela in si v potu svojega obraza služi vsakdanji kruh. Dela pa ne le radi potrebe vsakdanjega kruha, ampak delo mu je v veselje, služba božja in molitev, saj med delom povzdiguje duha k Bogu. Ko je dobil za ženo najljubeznivejšo in najlepšo vseh devic in ko je gledal, kako je v njenem naročju raste brezmadežni sad tistega telesa, ki je bilo Jožefova lastnina, je postalo delo za Jožefa še mnogo bolj dragoceno; z njim je redil svojo najdražjo ženko in njenega božjega Sina. Tako je družil sv. Jožef najpreprostejšo telesno delo z najvišjim dostojanstvom, ki ga je kdaj imel kak človek na zemlji: Nazareški tesar — poglavar svete Družine!

Ali naj je ta tesar zavidal srečo krutemu Herodu ali kakemu oblastnemu faronu ali kakemu lahkotnemu rimskemu veseljaku ali kakemu krivičnemu cestinarju ali prevzetnemu farizeju ali materialističnemu saduceju? Kje na svetu je bil takrat človek, ki je razpolagal z vsemi dobrinami tega sveta in bi bil vreden, da ga Jožef zavidava?

OB DEVETLETNICI

Na praznik sv. Jožefa bo devet let, odkar je papež Pij XI. izdal okrožnico proti največjemu zlu današnje dobe, proti komunizmu. Okrožnica se začneja z latinskimi besedami »Divini iudempitoris«. Do zdaj te okrožnice še ni prekleal ne on sam ne njegov naslednik. Nasprotno, vsak dan postaja bolj sodobna.

V njej je namestnik Kristusov na zemlji razgalil komunizem do dna in pokazal vse njegove pogubne posledice. Po izkašnji devetih let lahko ugotovimo, da je imel Pij XI. izredno bistro oko. Vse, kar je v okrožnici napisano, se čisto uresničuje povsod, kjer je prišel komunizem do oblasti.

Fomniti je, da ta okrožnica ni bila namenjena vsemu svetu le v pouk, ampak je bila tudi krepak poziv, naj narodi in države odpro oči in naj z združenimi močmi zavarujejo človeško družbo pred skupno nesrečo.

Naj navedemo iz okrožnice to, kar pravi sv. oče o Španiji, ki je tedaj gorela v ognju revolucije.

»Tam pa — kakor v Španiji — kjer kužni in sramotni komunizem še ni mogel roditi vseh žalostnih sadov svojih zmot, je vendar, žal, povzročil blazne izbruhe besnosti in počel strašne zločine.

Ni porušil le ene ali druge cerkve, enega ali drugega samostana, temveč kjer koli je mogel je do tal porušil vse cerkve, vse samostane, vse spomenike krščanske vere, tudi umetnostno in kulturno najznamenitejše.

A blazna besnost komunistov ni morila le škofov in duhovnikov, redovnikov in redovnic, prav posebno redovnikov in redovnic, ki so skrbeli za delavce in uboge, temveč je pomorila tudi premnogo vernikov iz vseh stanov in jih še sedaj na kupe mori, ker izpovedujejo krščansko vero ali so nasprotni brezbožnemu komunizmu.

Te grozne poboje in pomore vrše komunisti s takšnim sovraštvom, s tako strašnim barbarstvom, da bi se dandanes ne zdelo mogoče.

Kdo, ako je še pameten, bodisi zasebnik ali resnoben državnik, kdo, pravimo, se ne bi zgrozil, če pomisli, da se utegne to, kar se zdaj godi v Španiji, zgoditi tudi po drugih kulturnih deželah?

Nikar pa trditi, da bi bile te okrutnosti tiste vrste, kakor se po neki nujnosti dogajajo ob vseh prevratih, izbruhi posameznih razjarjenih ljudi. — Nikakor ne! To so marveč naravne posledice komunističnih nauk, ki ne poznajo nobenih brzd.

IZ ŽIVLJENJA CERKVE

Obletnica sv. očeta

Dne 12. marca je bilo sedem let, odkar je bil kronan sedanji sveti oče. Za to priliko je bila slovesna maša v papeževi sikstinski kapeli. Daroval jo je armenski patriarh in novoimenovani kardinal Gregor Peter Agagianian. Prisostvovali so: sv. oče, vsi kardinali, ki so ostali v Rimu, mnogi škofje in diplomatski zastopniki pri sv. stolici.

VATIKAN. Sv. oče je imenoval za člana Papeške znanstvene akademije prof. Sira Aleksandra Fleminga, ki je odkril čudovito zdravilo penicilin. V Papeški znanstveni akademiji so najznamenitejši učenci iz vsega sveta brez ozira na vero in narodnost.

Iz Slovenije

Po naročilu škofijskega ordinariata v Ljubljani bo po vseh ljubljanskih cerkvah priprava otrok za prvo sv. obhajilo in sv. lirmo tako dolgo, dokler ne bo rešeno vprašanje poučevanja verouka po šolah. Torej so na Kranjskem sedaj tam, kjer smo bili mi dvajset let: verouk merajo učiti po zakristijah. Samo ena velika razlika je: nas je k temu prisilil tuje in fašist, njih pa sili domačin in Slovenec.

Velika je bila njegova sreča na zemlji, nad vse blažena smrt v objemu Matere božje in njenega Sina, preodlična njegova slava v zboru svetnikov v nebesih.

Na dvignjena pest proti Bogu in vsemu svetu, ampak dvignjena roka k Bogu v molitvi in prošnji roka v bratski ljubezni in vzajemnosti vsem ljudem in vsem stanovom, ki se vsak po svoje mučijo v solzni dolini, bo prinesla tudi našemu delavstvu pravi mir v pravičnosti.

Vsi pomagajmo delavcem, da pridejo do svojih pravic, pomagajmo jim pa tudi do plemenitosti in sreče, ki jo more uživati samo krščanski delavec po zgledu sv. Jožefa.

RIM. Poročali smo že o svojevrstnem glasovanju, ki so ga izvedli v Rimu zoper nesramni tisk in predstave. Več kakor 538 tisoč Rimljanov nad 15 leti je odgovorilo na stavljen vprašanja in obsodilo nesramni tisk. To je 80% vseh tistih, ki so dobili vprašalno polo.

IRSKA. Iz Dublina poročajo, da je tam nenadoma umrl v nedeljo zjutraj kardinal Janez Glennon, nadškof v Saint Louisu v Združenih državah. Pokojni kardinal je bil po rodu Irec in se je na poti iz Rima domov nameraval za kratek čas vstaviti v svoji rojstni domovini Irski, toda našla ga je smrt.

Kako resnično je, da je vsa slava tega sveta lahka in minljiva.

OGRSKA. »Osservatore Romano« prinaša vest, da so na Ogrskem ruske zasedbene oblasti izpustile več sto duhovnikov iz koncentracijskih taborišč. Trdijo, da je sedaj ostal samo še en duhovnik zaprt. Njihovo vsaj začasno izpustitev si razlagajo tako, da si žele sovjetske oblasti pridobiti naklonjenost versko in narodno zavetnih Madžarov.

Katoličani in protestantje v skupni demokratični stranki

V Nemčiji so se združili katoličani in protestantje v močno politično krščansko stranko, da se skupno postavijo v bran materializmu, brezboštva in drugim nevarnostim, ki pretijo tudi nemškemu narodu. Skupna podlaga jim je vera v Boga. Eden izmed voditeljev je izjavil, da mora družiti vse verne Nemce to, kar je skupnega, in da ne smejo dopustiti, da bi totalitarizem ene stranke zavladal nad Nemčijo, pa naj nosi to ali ono ime. Rekel je tudi: »Nemški narod se mora zdaj odločiti, ali bo s krščanstvom gradil boljše bodočnost, ali pa bo z brezboštvom in sovraštvom proti Bogu uničil samega sebe.

PASTIRSKO PISMO

goriškega g. knezonadškofa

Obnova krščanske morale

Propad moralnega življenja

Strasna vojna, ki je toliko let divjala po svetu, je porušila ne le brezštevna hri, javnih poslopij ter znamenitih spomenikov vere in umetnosti, ni uničila le neizmernega zemeljskega bogastva in sejala povsod uplajenje in smrt, ampak je prinesla s svojim nasiljem, krivicami in sramotno nepravnostjo med ljudi tudi nered, zločinstvo, mravno brezčnost, zabrisala je v dušah mnogih ljudi najesnovnejše pojme socialne pravičnosti, bratstva in ljubezni.

Kar pa ni napravila vojna, povzroča povojni čas, ta žalostni in mrki čas, v katerem se pripravljamo mir. Vedno bolj prevladuje neomejeno politično maščevanje. Svobodo pojmujejo na napačen način in jo tako zlorabljujejo, da je nekaterim vse dovoljeno, drugi pa postajajo z dneva v dan večji sužnji. Razbrzdano prestopa vse meje pravosti.

Vzrokov za to je več. Nočemo se spuščati v naštevaje vseh vzrokov iz žalostne preteklosti, ki so krivi sedanjega gorja. Omeniti pa moramo žalostno dejstvo, da je v večini kristjanov skoro popolnoma otopela vest in da so zgubili pravo pojmo o pravosti. To je glavni vzrok vsega zla, iz katerega izhajajo vsi zločini, ropi, nepoštenje, osebno in kolektivno strahovanje s strojnico in atomsko bombo, razna ponižanja premaganih na socialnem in političnem polju od strani zmagovalcev, ki spominjajo na žalostni izrek: Gorje premaganim! Zato so na dnevnem redu procesi proti onim, ki so drugačnega svetovnega prepričanja in se malo upoštevajo vest in pravičnost pri iskanju, sodbi in obsodbi pravih krivcev vojnega gorja.

Vsiljuje se nam vprašanje: ali je še v veljavi krščanska morala? Ali je niso postavili na glavo, ali jo celo uničili z drugimi nečestitimi stvarmi v tej vojni?

Zal, da je tako. Krščanska morala je pozabljena in zaničevana. Človeška vest preživlja strašno krizo, ki lahko konča v usodni katastrofi za vse človeštvo.

Kaj naj počnemo? Treba je znova poživiti krščansko pravost v vesti ljudi. In tega dela se je treba lotiti takoj. Vsi se morajo zavzeti za to pravno obnovo: duhovniki in verniki, posamezniki in družine, razni družabni stanovi in vladajoči krogi. Prav vsi, ker ni polja človeškega udejstvovanja, ki bi bilo izvzeto iz območja krščanske morale.

Prav o tej sodobni nad vse važni in nujni stvari hočemo spregovoriti dragim duhovnikom in ljubljanim vernikom naše nadškofije v tem svetem postu, ki ga homo pravičeli v negotovosti, a z upanjem, da se bo zaključil s skorajšnjim mirom v skrivnostni luči krščanske Velike noči.

Viri krščanske morale

Morala (pravost) je sklop naravnih in pozitivnih zakonov, božjih in človeških, ki vodijo človeka kot takega, človeka, ki ima um, voljo, spomin, sree, dušo in telo, ustvarjenega od Boga po božji podobi, za katerega Bog sam po očetovsko skrbi, ki je prost v svojih odločitvah in določen za nebesa.

Človek živi svoje osebno življenje, ki se odigrava v njegovi notranjosti, in živi socialno življenje, ki se pojavlja v razmerju med njim in drugimi člani družine, v kateri živi, z ljudmi, s katerimi ima

stike, s prejšnjimi in podložniki, s svojim narodom in drugimi narodi.

Vse to različno človeško delovanje morajo urejati določeni zakoni. Bog sam je za to poskrbel z naravnimi zakoni, ki jih človek spoznava potom zdravega razuma, ki ga razsvetluje vera in utrjuje milost očja. Razne naravne zakone je Bog še posebej potrdil, ko je dal Mozesu na gori Sinaj deset božjih zapovedi. Te zapovedi je pozneje učlovečen Sin božji v Novem Zakonu spopolnil s svojim naukom in svojim pogledom. Evangelij je še in bo vedno najsvetlejši in najpopolnejši zakonik moralnega življenja za vse ljudi, ki hočejo zveličati svoje duše.

Katoliška Cerkev je prejela od Jezusa, svojega ustanovitelja in poglavarja, poslanstvo, da oznanja evangelij in kaže ljudem pot v zveličanje. Kot mora učiti in braniti vse resnice, tako mora tudi razlagati moralni zakon ter kaznovati vse tiste, ki se ga ne držijo ali pa ga zaničujejo.

Tudi zapovedi, ki jih daje Cerkev, vežejo vse kristjane. In te zapovedi, urejajojo stvarje med poglavarji v Cerkvi in verniki; dajejo navodila, da se bogoslužje vrši enotno in s spoštovanjem, kakor se spodobi svetini stvarim; predpisuje, kako naj se zakramenti dostojno delijo in se zavarujejo pred vsem, kar ni v skladu s tako svetimi rečmi.

A Bog, ki je ustvaril človeka z dušo in telesom in hoče ljudem v svoji previdnosti tudi časno dobro, ki pa mora biti podrejeno duhovnemu, je postavil za blagor človeštva poleg cerkvene svetne oblasti v družbah, kot je n. pr. država. In tudi ta oblast lahko daje zakone in navodila za skupni blagor ter svoje podložnike lahko prisili k njih izpolnjevanju. Ti pozitivni zakoni, ki jih dajejo postavne svetne oblasti, so poleg cerkvenih zakonov dopolnilo morale.

Morala in posamezniki

Ali more biti človek v svojem zasebnem življenju prost vsakega zakona, vsake obveznosti?

Morda bo kdo pritrdil, češ da je Bog dal človeku svobodno voljo, s katero lahko razpolaga in dela, kar hoče, da le ne škodi svojemu bližnjemu.

A pravi odgovor na to vprašanje je le eden in ta je: človek ni niti v svojem zasebnem življenju, v življenju, ki zadeva le njega, neodvisen. Ker je ustvarjen od Boga, je božji. Bog ga je dvignil v nadnaravni red, ga namenil za večno slavo in to slavo mora tudi doseči. Človeka veže na Boga vse pomeni nujnih in stalnih vezi, zato mora čiti Boga podložen, ga zvesto ubogati, ga častiti in hvaliti, mu služiti in ga ljubiti.

Vsak človek je že s tem, da je človek, stvar božja; brez ozira na vse, kar ga obdaja, mora izpolnjevati celo vrsto moralnih zakonov in pravil, od katerih ne more biti nikdar oproščen.

Kakšno naj bo torej njegovo zadržanje napram Bogu? Njegove misli, volja, sree, želje morajo težiti k Bogu, morajo iskati resnice, dobroto in pravico ter sovražiti zlo in greh. Človeško telo, ki je od Boga ustvarjeno, je treba spoštovati in uporabljati samo v skladu z božji zakoni, ki zahtevajo čistost, čustveno ravnotežje, brzanje poželjivosti.

(Dalje)

OKNO V SVET

JUGOSLAVIJA. Komisija za ugotovitev vojne škode v državi je s svojim delom blizu konca. Državljam so pretrpeli od strani okupatorjev in vsled notranje državljanske vojne ogromno škodo na ljudeh in ljudskem premoženju.

Iz koncentracijskih taborišč bodo izpustili na ukaz maršala Tita vse jugoslovanske državljane — vojne ujetnike, — ki so se udeleževali v službi sovražnika, da bodo s svojim delom pri obnovi domovine popravili svojo zmožnost. — Nam je pa jasno, da so bili sedanji zmagovalci sami največ krivi, če je del jugoslovanskega ljudstva iskal ne toliko zveze s sovražnikom, ampak samo opore proti »ropu, požigu in umoru«, ki so jih sedanji zmagovalci skozi več let izvajali nad onimi, ki niso slepo drli v gozdove.

Zakonodajni odbor narodne

Odmev prvega Churchillovega govora

Churchillov govor na vseučilišču v Fultonu je dvignil mnogo prahu po celem svetu. Vsi svetovni časniki zavzemajo svoje stališče glede dveh glavnih točk tega govora.

Prva je bila nujno priporočilo, naj se v prilog svetovnega miru tesno povežejo celotna vojaška področja vsi angleško govoreči narodi sveta.

Draga boleča točka je bila Churchillova ugotovitev, da je Rusija od Stetina na Baftskem morju do Trsta na Jadranu spustila železen zastor preko cele Evrope in da obvladuje vse države na vzhodu tega zastera tja do Skrajnega Vzhoda ter uvaja v njih policijski režim. Pa tudi po mnogih drugih državah posejane komunistične pete kolone so dobro organizirane in delujejo v popolni pokorščini navodilom, ki jih prejemajo iz komunistične centrale v Moskvi. Te komunistične stranke predstavljajo naraščajoče izzivanje in nevarnost za krščansko civilizacijo. To so temna dejstva, ki jih je moral Churchill ugotoviti zdaj po sijajno dobljeni zmagi v najtesnejšem tovarištvu v orožju. In še to je poudaril, da nihče ne more vedeti, kaj namerava Sovjetska Rusija in mednarodna komunistična organizacija v bližnji bodočnosti. Do kam se mislijo razprostrti, kje so meje te poplave?

Tako jasno ni o komunistični nevarnosti za krščansko civilizacijo do sedaj še noben državnik govoril. Povzdignil je pač l. 1937. svoj glas poglavar sv. Cerkve Pij XI. v okrožnici o brezbožnem komunizmu in se je tudi v nji pritožil črez »zaroto molka«, ker se nihče v svetovnem časopisju ni drznil jasno obsoditi komunizma kot prevratnega, versko in gospodarsko pogubnega nauka. Ako bi bili odgovorni državniki tedaj sledili sv. Očetu in postali bolj pozorni na nevarnost, ki preti svetu in krščanski civilizaciji od mednarodnega komunizma ne le na verskem, ampak tudi na družabnem polju, bi Churchill danes ne bilo treba ugotavljati te nevarnosti, ki se je ravno zaradi »zarote molka« zdaj razpasla po celem svetu.

Zadržanje evropske in ameriške javnosti je glede te najnovejše »atomske bombe« v obliki govora starega in svetovno čislane državnika razdeljeno v glavnem v dva tabora. Krščansko in desničarsko usmerjeni listi govor odobravajo in pišejo, da je vsega premisleka vredno, četudi se v celoti ne strinjajo z njim. Tako je ameriško časopisje lo s pridržkom vzelo na znanje nujnost vojaške povezanosti vseh angleško govorečih držav, ker mu ni všeč, da bi se Amerika družila z Britanijo, od katere se je šlo po osvobodilnem boju oprostiti in se politično in duhovno odtrgala od Evrope.

Levičarski in komunistični usmerjeni listi pa govor obsojajo in ga imenujejo razdiralec sloge, polnega nevarnosti za mir in demokracijo.

Britanska in vlada ZDA zagotavljata, da nista v nobeni zvezi z Churchillovim govorom, da nista

skupščine v Beogradu je v marcu začel razpravo o obvezni civilni poroki, ki je vpeljana po novi ustavi. Civilna poroka se mora izvršiti pred cerkveno, ki jo ustava le dopušča onim, ki to želijo. — Ustava dopušča tudi razporoko, ako oba zakonca to skleneta. — Poroke in razporoke se morajo izvršiti pred ljudskim komisarjem. Nesporazume in prepire med zakoncema pa bodo abravnavala ljudska sodišča.

V Sloveniji so sestavili novo vlado. Načelnik je postal zopet Boris Kidrič, podpredsednik dr. Marijan Breclj, drugi ministri so: Vida Tomšič, Ivan Maček, dr. Jože Pokorn, Zoran Polič, France Leskovšek, Tone Fajfar, Janez Hribar, Tomo Brejce, dr. Miha Kambič, dr. Ahčin, dr. Anton Kržišnik, Radovalni smo, koliko partijecev je med njimi poleg predsednika Kidriča.

za vsebino nič vedeli pred njegovo objavo in da je Churchill govoril le v svojem imenu.

Rusija z govorom ni zadovoljna in trdi, da bi moral postati nevaren za obstoj Združenih narodov. Oglasil pa se je tudi Stalin, ki je zavrnil Churchillovo obtožbo kot neutemeljene in hujskaške.

Bog daj, da bi ta govor ne imel druge posledice kot to, da bi v Rusiji in vseh državah, ki so pod njenim vplivom, le enkrat spoznali, da je treba za svetovni mir ne le gospodarske, ampak tudi moralne preuredbe sveta in da bodo najbolj za služni za človeštvo, ko bodo pustili past diktatorju, protiverski boj in vrnil svojim narodom demokratične svoboščine, kakor jih pozna zapadni svet krščanske civilizacije. — Inamo tudi zaupanje, da se to zgodi, ker je Fatimska Mati božja dejala, da se bo Rusija spreobrnila. Kdaj?

JERUZALEM. Komisija, ki naj prouči palestinsko vprašanje v sporu med Judi in Arabci, je dospela v Jeruzalem. Za Zaveznike bo tudi ta zadeva trd oreh.

GRČIJA. Volitve se imajo tam vršiti 31. marca, a vse levičarske stranke so izjavile, da se jih ne bodo udeležile. Svet je še zelo bolan in se ne more vživeti v to, da so vse stranke v državi enakopravne.

SPANIJA. Gen. Franco je izjavil v nekem govoru, da nikakor ne misli odstopiti od predsedstva španske vlade. V Španiji bo ljudstvo izločilo vso socialno pravičnost. Komunistem je imenoval: »nesmiselno rusko tiranijo, ki je uničila pravi marksizem.«

LONDON. Minister Noel Baker je povedal v spodnji zbornici, da je Rusija odklonila Devino ponudbo, da bi podaljšali od 25 do 50 let angleško-rusko prijateljsko pogodbo.

BELGIJA. Socialist Spaak, ki je trdi predsednik ZN, je sprejel nalogo, da sestavi novo belgijsko vlado, ki je niso mogli sestaviti krščanski socialci.

NEMČIJA. Rusi so v svojem zasedbenem področju vpeljali novo šolsko reformo. Vsi otroci se bodo morali učiti ruščine in angleščine. Celo računice so napravili za otroke nove, ker so bivše vsebovale nacistično propagando.

Trumanove besede

Predsednik D. Truman je v svojem govoru dne 7. marca rekel, da samo vera in duhovne sile lahko rešijo svet pred uničenjem potom atomske bombe. Zmaga nad totalitarizmom ni le zmaga demokracije, ampak predvsem zmaga vere. Ustanova Združenih narodov temelji na verskih načelih in zato hoče poskrbeti, da se preneha z nasiljem. Zagotoviti mora pravi mir, pravičnost, pravo svobodo in človeško osebnost. Vera in demokracija se borita za ista načela: za čast in pravo svobodo človeka. V državah, kjer vlada diktatura, človek nima nobene besede, vse je le država. V totalitarnih državah je rojen le zato, da postane suženj države.

S tiskovne konference

V sredo 13. marca je g. guverner Long naprej sporočil zbranim časnikarjem, da se po raznih krajih dežele dogajajo tatvine telefonske žice. Ugotovili so, da so jo rabili pri slavlolikih v čast zavezniški komisiji. »Če bi mi sedaj to zahtevali nazaj, bi nas obdolžili, da delamo politiko«. Toda če bo potrebno, bodo Zavezniki tudi proti takim nastopili in jih seveda tudi kaznovali. Vendar naj bi bilo dovolj opozorilo.

Prehod iz pasu B v pas A

Drugo važno opozorilo zadeva prehod prebivalstva Julijske krajine iz ene cone v drugo. Do sedaj se je ta prehod vršil svobodno in neovirano od strani zavezniških oblasti. Toda z mesecem majm bodo začeli zahtevati od prebivalcev cone B ob prehodu v cono A in narobe posebne osebne izkaznice, ki jih morajo dobiti od svojih vojaških oblasti v coni B, kakor so jih dobili prebivalci v coni A. Kdor ne bo imel te nove izkaznice, ne bo mogel iz cone B v cono A. Dokler ne bo objavljen ta novi ukrep, smejo še vedno svobodno prehajati iz ene cone v drugo. Ker se zdi, da jugoslovanske oblasti v coni B še niso izdale teh izkaznic za prebivalstvo, čeprav so to svoj čas sklenili na konferenci v Devinu, in da jih tako kmalu tudi ne bodo, je ZVU dovolila eno samo izjemo od te določbe za delavce, ki bivajo v coni B in hodijo na delo v cono A. Tem delavcem bodo zavezniške oblasti izdale posebno potno dovolilnico za prehod čez demarkacijsko črto. Toda v ta namen morajo njihovi gospodarji predložiti imenik takih delavcev na civilni občinski urad občine, v kateri so delavci zaposleni. Le v tem slučaju bodo izstavili delavcem potne dovolilnice za prehod čez črto.

Napisi in zastave

Na vprašanje, kako je z napisi in zastavami na privatnih hišah, če gospodarji ali nekateri sostanovaleci niso zadovoljni, da so razobešene, je g. guverner odgovoril, da policija ne bo snemala ne zastav ne brisala napisov, temveč samo skrbela za red, če jih hoče gospodar ali kdo drug, ki ima za to pravico, odstraniti. Slavoloki na javnih cestah tudi niso dovoljeni, vendar če nič ne ovirajo prometa, jih bodo pustili.

Tiskovine v Jugoslavijo

Časopisi in tiskovine v Jugoslavijo ne gredo več, ker je neka okrožnica, ki dovoljuje, da se smejo pošiljati tiskovine samo v Anglijo, Rusijo in bivše italijanske kolonije. Torej v Jugoslavijo nič.

Brzobjavke v Anglijo

Na pritožbo, ki jo je vložila SIAU na goriškega guvernerja, ker na pošti niso odposlali nekaj njegovih telegramov v Anglijo in drugam v inozemstvo, je g. Long odgovoril, da ne morejo pošiljati v ino-

zemstvo telegramov, ki niso podpisani od kake dotocene osebe. Sama označba: »Prebivalstvo te in te občine zahteva enoglasno priključitev k FLRJ« ali kaj podobnega nič ne pomeni, če ni podpisana kaka določena oseba. »Kajti v takem slučaju, je pojasnil g. guverner, bi na pr. tudi jaz lahko poslal brzobjavko na Kitajsko ter izjavil, da vse goriško prebivalstvo enodušno želi priključitev h kitajski republiki, ter se podpisal »Goriško prebivalstvo.«

Dokumenti

Na vprašanje, zakaj v nekih slučajih zavezniške oblasti ne upoštevajo več izjav (atto notorio), ki jih dajejo domači župniki svojem padli partizanov, da so ti res padli pri partizanih, je guverner odgovoril, da so se dogodile nekatere zlorabe od strani župnikov in da so zaradi tega sedaj bolj previdni. (Zaradi tega opozarjamo gg. župnike, naj bodo bolj previdni, ko dajejo različne izjave in potrdila, ter naj se ne pustijo zaradi strahu ali nepoštenega usmiljenja pripraviti do tega, da bi podpisovali kake trditve, ki niso resnične. S tem bi mi duhovniki izgubili ugled in verodostojnost ter bi s tem najbolj škodovali sebi in ljudstvu. Op. ured.)

Premembe priimkov

Ker so se nekateri pritožili, da so jim zavrnili prošnjo za vrnitev slovenskega priimka, je g. guverner povedal, da se pripravlja ukrep, ki bo vso zadevo uredil.

Demonstracije v Kobaridu

Končno je omenil še demonstracije, ki so se v sredo jutraj vršile v Kobaridu. Zbralo se je nekaj sto ljudi, največ iz cone B, v Kobaridu ter demonstriralo pred vojašnico, kjer je nastanjena civilna policija. Hudo pa je bilo, ko je prišel med množico zavezniški kapetan v spremstvu inšpektorja civilne policije, ki je bil Slovenec. Tedaj je podivjana množica skočila nanju ter kapetana s kamenjem ranila, da so ga morali prepeljati v bolnico. Ranjeni so bili tudi štirje policisti. V znak protesta za to surovo in grdo zadržanje množice so domačini iz Kobarida in Kobarškega kota pripravili protidemonstracijo, da bi pokazali, da pravo domače prebivalstvo ni solidarno s takimi nasilneži.

Zavezniška komisija

Omenil je tudi prihod zavezniške komisije. On sam je z njo že govoril. Imel je vtis, da je zelo dobro poučena o položaju v deželi. Prišla bo tudi v Gorico. Vendar ne bo dajala nobenih izjav in tudi ne bo povedala, kam in kod bo šla. Trdno je prepričan, da bo znala najti pravo rešitev za našo deželo.

Zavezniška komisija je obiskala nekatere vasi na Krasu. Zadnje čase je šla v Istro in se nastanila v Pazinu v coni B.

Domače novice

NOVICE IZ TRSTA

Radio Trst

Naša radijska oddaja v slovenski je naravnost zloraba eterskih valov v politične svrhe OFarjev. V »ženski uri« nam med veliko žene uvrsti komunistko — ministra Vidoma Tomšičevo in kiparko Dolganovo. Za časa politične stavke stavka tudi slovenska oddaja tržaškega radija. Zdi so, da so te oddaje pod vodstvom zavezniške vojaške uprave. Morda so, le tega ne razumemo, kako je zavezniška uprava stavkala proti sami sebi.

Pod naslovom »Čistimo svoj jezik!« nas »profesor slovenščine« uči jugoslovanske stare in nove politike, poudarjajoč, da so se politiki Živkovičevega režima obračali do ljudstva, ki so ga izrabljali, s sladkim nazivom »Mili narode!«. Poleg političnega »čiščenja jezika« pa tudi jezikovno precej šepa ta ura slovensčine; naglas in izgovorjava slovenskih besed sta zelo pomanjkljiva. Svetujemo vodstvu radijske postaje, naj vpelje še eno tedensko uro predavanj, kako bi morali govoriti gospod Pahor, da bi nas učil prav govoriti.

Ne zlorablajte slovenske oddaje s propagando za politične in komunistične cilje, ki jih skrivate pod nedolžnimi naslovi. Človek pričakuje, da bo kaj podučnega slišal, a nazadnje vidi, da bi lahko vse to bral v Slovenskem poročevalcu ali ljudski pravici. Poveljevanje komunizmu in nič drugega!

Skraini čas je, da se radio Trst postavi v službo tudi tistih Slovencev, ki se jim vsiljiva komunistična propaganda upira in bi radi našli v njem zdravo prosveto in pošteno zabavo.

Pa se res lahko postavimo...

namreč z novodobno slovensko slikarsko umetnostjo, ki nam jo je predložila partizanska slikarska razstava. Na naslovni strani prospektov so obiskovalci razstave videli slovenski ideal novih slikarjev predstavljen takole: naga ženska, zraven nje križ, a na križu, kjer je sicer Kristusova glava, se blešči rdeča peterokraka zvezda!

Zelo pomenljiv simbol za protikrščansko umetnost!

Razstava sama pa je bila tako siromašno majhna, da bi se ne mogli

postaviti z njo nikjer med kulturnimi ljudmi.

Nekaj drugega, zares umetniškega nam je nudil koncert priznanega pianista Antona Trosta, ki ga je obiskalo tudi več zavezniških častnikov, a le malo slovenskega kulturnega občinstva; napolnili so komaj tretjino dvorane. Če bi šlo za kak nov »Miklauzer ples« ali miting, bi kričeči lepaki vabili zavedne Slovence iz mesta in dežele in celo UAIS na udeležbo. A šlo se je za resno umetnost, zato...

Površnost, plitvost, duhovna revščina — politika, politika! V teh znamenjih se giblje »uradno« slovensko življenje v Trstu.

Kdaj pride zdravo slovenstvo do veljave? Zdi se, kakor da bi hoteli mednarodnemu svetu razkazovati samo sence svojega narodnega telesa.

Pritožbe

da se v Trstu ne prodaja naš list, so prazne. Obe glavni razpečevalnici listov ga imata na razpolago. Če ga držita skritega pod mizo, ni naša krivda — ampak krivda krajevnih razmer in bojazljivosti zavednih Slovencev. Ako bo več pogumnih kupovalcev, bo tudi več pogumnih prodajalcev. Kdaj se bomo otresli suženjskega strahu in se privadili demokratični prostosti? Razgrni svoj list in ga beri kar javno na cesti!

Kdor zaničuje se sam, podlaga je tujčevi peti. Kdor je svobode željan, ves strah mora v srečo zatreti!

Gorica

Na god sv. Hilarija in Tacijana, patronov goriškega mesta, je prevz. g. nadškof podelil med slovesno pontifikalno mašo v stolnici svete redove številnim bogoslovcem iz vseh škofij Jadranskega Primorja.

Postne pridige

Na Travniku v Gorici so vsak petek ob 8. uri zvečer slovenske postne pridige. Letos govori pridigar o duši in skrbi za njo. Naslovi sedmih postnih govorov so: 1. Duša — naša največja dragocenost, 2. Vrnimo dušam resnico, 3. Varujmo duše zmot, 4. Vrnimo dušam svobodo, 5. Vrnimo dušam ljubezen, 6. Vrnimo dušam milost božjo in mir, 7. Duša v tuči Kalvarije.

Govori so zelo aktualni. Naj bi skrb za našo najvišjo zadevo, t. j. za dušno zveličanje, zedinila vsa slovenska srca našega mesta.

Kras

Avtobus je začel voziti čez Kras in veže tako naše vasi s Trstom in Gorico. Odhod iz Trsta ob 6,30, odhod iz Gorice ob 16. Vozi po cesti Trst-Sežana-Tomaj-Rihemberg-Gorica.

Obvestila

V Sloveniji so izšle nekatere zbirke cerkvenih pesmi. — Dr. Fr. Lukman, Štirje koralni napisi za postni čas. Koralne skladbe, ki imajo tri cerkveno besedilo: (Mati žalosna, Kraljevo znamenje, Zvesti križ), ena pa je Mahjeva (žalostni del rožnega venca).

Kalinger Ferd., Po Mariji k Jezusu, 10 cerkvenih pesmi za moški in mešani zbor, priredil St. Premrl.

Breclj Franc, Evharistična himna in himna Kristusa Kralja. Dve preprosti skladbi, za vsak zbor primerni. Rabita se lahko za obhajilo in blagoslov.

Darovi

Očnica z naših hribov 200, dva hvaljezna bralca iz Brd 200, Materinska družba iz Kozane, ker rade berejo list 1200, B. S. 100, N. N. iz tržaške škofije 2000, narodnjak iz Devina 100, zavedna Slovenka iz Mavčinj 100, nekaj zavednih Slovencev iz Potokov 300, N. N. Anhovo 100, čitate lji iz Gorenjega polja 352, Peter Kumar, Vedrijan 150, N. N. Gorenje polje 100, narodnjak iz Rihemberga, ki želi pravo svobodo, 200, iz Rihemberga 200, zavedni Slovenci iz Fojane 300, zavedna Slovenka iz Sakside 100, Bog plačaj!

Odgovorni urednik msgr. ALOJZIJ NOVAK
Tiskano z dovoljenjem A.I.S.
Tisk. G. Lucchi - Gorica